

Jubileá

Profesor MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc., deväťdesiatročný

Mnohoročný predseda Slovenskej spoločnosti pre vyššie funkcie mozgu, nestor slovenskej psychiatrie a zakladateľ a významný predstaviteľ slovenskej psychofyziológie profesor MUDr. Vladislav Zikmund, DrSc., sa dožíva 90 rokov. Do povedomia širšej odbornej lekárskej verejnosti vstúpil pred viac ako 60 rokmi spoločne s doc. MUDr.

Ivanom Ruttkayom–Nedeckým, DrSc., knižnou publikáciou o metóde psychobiografického rozboru životopisu, ktorá bola zameraná na hodnotenie nervovej a psychickej zdatnosti človeka zvládať životné záťaž. Touto metódou zistili významný vzťah medzi uvedenou zdatnosťou a začiatkom viacerých tzv. civilizačných chorôb, osobitne napr. koronárnej choroby srdca, ale aj viacerých ďalších. Výskumy robil viac rokov v úzkej spolupráci s viacerými klinickými pracoviskami a výskumnými ústavmi na súboroch vyše 500 chorých. Práce boli jedným z prejavov zamerania jubilanta na štúdium fyziologických základov a prejavov psychických procesov a na pôsobenie ľudskej psychiky na procesy a funkcie ľudského organizmu. Založením Oddelenia psychofyziológie na Ústave normálnej a patologickej fyziológie SAV (ÚNPF SAV) roku 1969 zaviedol u nás túto oblasť do vedeckého výskumu ako osobitnú disciplínu.

Profesor Vladislav Zikmund sa narodil 2. februára 1925 v Žiline. Po promócií na LF UK v Bratislave roku 1951 začal pracovať ako odborný asistent Psychiatrickej kliniky LF UK. Roku 1954 sa pri rozvíjaní vedeckého výskumu SAV v medicíne stal vedeckým pracovníkom Laboratória klinickej fyziológie vyššej nervovej činnosti ľudí, ktoré založil akademik L. Dérer pri I. internej klinike. Laboratórium sa neskôr stalo súčasťou Ústavu experimentálnej medicíny SAV a potom dnešného ÚNPF SAV.

Viac ako 60-ročná profesionálna dráha profesora Zikmunda je úzko spätá s históriou a rozvojom uvedených ústavov. V období rokov 1965–1969, keď bol externým riaditeľom ÚNPF SAV akademik J. Antal, prof. Zikmund viedol ústav ako jeho zástupca a rok bol aj jeho vedúcim. Založil a viedol Oddelenie psychofyziológie, neskôr sa stal vedúcim Oddelenia fyziológie mozgu. Roku 1960 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu, r. 1967 sa habilitoval na docenta psychiatrie, r. 1986 obhájil dizertačnú prácu doktora vied a r. 1991 bol menovaný profesorom psychiatrie. Z veľkej

časti v medzinárodných časopisoch a zahraničných knižných publikáciách uverejnil vyše 200 vedeckých a odborných prác a má množstvo publikácií v oblasti popularizácie vedeckých poznatkov. Stal sa členom viacerých medzinárodných vedeckých spoločností a inštitúcií.

Profesor Zikmund spoluorganizoval veľmi úspešné medzinárodné sympóziá o psychosomatických a kortikoviscerálnych vzťahoch v Smoleniciach a stál na začiatku 60. rokov aj pri založení Medzinárodného kolégia pre vyššiu nervovú činnosť – Collegium Internationale Activitatis Nervosae Superioris (CIANS), ktoré sa stalo v oblasti neurobiológie správania, integratívnej fyziológie a psychosomatických vzťahov najstaršou medzinárodnou spoločnosťou. V nasledujúcom mnohoročnom období sa významne podieľal na jej činnosti.

Prof. Zikmund ostal veľa rokov v priamom kontakte nielen so svojim pracoviskom v SAV, ale aj so svojim pôvodným klinickým pracoviskom – Psychiatrickou klinikou FN a LF UK. Prednášal psychiatriu študentom medicíny, pomáhal pri ich skúšaní a v ďalších činnostiach.

Veľkú časť svojej vedeckej práce venoval štúdiu regulačných mechanizmov mozgu človeka vo vzťahu k prijímaniu a spracúvaniu zrkovných informácií, osobitne v súvislosti s pohybmi očí a zameriavaním pohľadu. Zrak je najvýznamnejším zdrojom informácií o vonkajšom svete a sprevádza človeka aj v predstavách a snoch. Jubilant zaznamenal ako prvý vo svetovej odbornej literatúre osobitný typ pohybov očí pri živých zrkovných predstavách pohybujúcich sa predmetov, čím vlastne našiel objektívny ukazovateľ čisto subjektívneho psychického zážitku. Zaznamenávanie pohybov očí využil ako ukazovateľ stavu aj niektorých ďalších psychických funkcií.

Roku 1970 usporiadal medzinárodné vedecké sympóziium zamerané na oko-hybnú aktivitu a funkcie mozgu. Zúčastnili sa ho mnohí významní bádatelia zo zahraničia a podujatie sa uvádza ako jedno z vedeckých podujatí, ktoré dali základ pravidelným medzinárodným konferenciám o pohyboch očí a funkciách mozgu, ktoré dali základ pravidelným medzinárodným konferenciám o tejto téme. Viaceré práce jubilanta zamerané na fyziologické prejavy a účinky hypnózy a sugescie si tiež získali medzinárodné uznanie.

Profesor Zikmund sa dlhodobo s plnou vážnosťou angažoval v štruktúrach Slovenskej lekárskej spoločnosti. Bol členom jej Prezídia, predsedom revíznej a kontrolnej komisie, predsedom Komisie pre hraničné a neoverené metódy v medicíne, predsedom Komisie pre medicínsku etiku. Nedá sa zabudnúť na spoluprácu so Spolkami lekárov – so Spol-

kom slovenských lekárov v Bratislave, ktorého je čestným členom, ďalej na Spolok lekárov Kysúc, kde zakladal tradíciu Hálkových lekárskeho dní v Čadci. Hálkove dni boli neprekonanou celorepublikovou tribúnou propagácie telesného a duševného zdravia v úzkom prepojení na súčasné spoločenské dianie a prostredie.

Profesor Zikmund medicínu vždy chápal vo všetkých jej súvislostiach, v jej rôznorodosti, mnohorozmernosti ako otvorenú sústavu a neoddeliteľnú humanizujúcu zložku spoločenského aj politického života, ako nezastupiteľnú súčasť národnej kultúry a vzdelanostnej úrovne. Z takéhoto syntetizujúceho filozofického pohľadu vyviera celá jeho celoživotná angažovanosť.

Za výnimočné dielo znamenajúce trvalý prínos do pokladnice slovenskej medicíny, tak v oblasti organizátorskej popularizačne zdravotnej výchovy v pre- a postgraduálneho vzdelávania, v oblasti kuratívnej a v oblasti vedy a výskumu, udelila SLS profesorovi Vladislavovi Zikmundovi najvyššiu poctu Cenu akad. T.R. Niederlanda (2005) a ďalšie prestížne ocenenia. Z príležitosti vzácneho životného jubilea Prezídium SLS jedomyseľne prijalo návrh uviesť pro-

fesora Zikmunda do Dvorany slávy slovenskej medicíny a usporiadať vernisáž z jeho výtvarnej a literárnej tvorby.

Vážený pán profesor, milý jubilant, prijmite našu osobnú vd'aku i vd'aku Prezídia SLS za ochotu vždy pomôcť pri riešení nielen profesionálnych, ale i osobných problémov. Je to vzácny pocit dôvery a istoty. Úprimne Vám prajeme do ďalších dní veľa elánu, pohody, potešenia z každodenných životných situácií, veľa invencií pre Vaše tvorivé umelecké záľuby.

MUDr. Fedor Jagla, CSc.,

prof. MUDr. Igor Riečanský, Dr.Sc.

Ku gratulácii sa pripája aj redakcia časopisu Psychiatria, psychoterapia, psychosomatika.